

YÖRESEL GIDA ÜRÜNLERİNİN ÜRETİM VE PAZARLAMASINDA BİKAD

(Biga Kadın, Çevre, Kültür ve İşletme Kooperatifi)

Muradiye ÖZEL ÖDÜL¹

Seda YAVUZASLAN²

Özet

S.S. Biga Kadın, Çevre, Kültür ve İşletme Kooperatifi (BİKAD), Biga Yerel Gündem 21 Kadın Çalışma Grubu'nun yerel ihtiyacı tespit çalışmaları sonucunda, belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda hizmet sunabilmek üzere Biga'lı bir grup kadın tarafından kurulmuştur. Kooperatif 9 Mart 2005 tarihinde kurulmuş olup, kuruluş aşamasında Kadın Emegini Değerlendirme Vakfından (KEDV), Çanakkale Onsekiz Mart üniversitesi Biga Meslek Yüksekokulu Kooperatifçilik programından destek alınmıştır.

Kooperatifin amacı ortaklarının ve onların yakınlarının sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak, sağlıklı ve güvenilir bir çevrede yaşamalarını sağlamaktır.

Bu çalışmanın amacı BİKAD'ın ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmaya olan katkıları, tam ve üretken istihdam sağlama, sosyal bütünleşme ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmedeki önemli rolü ortaya çıkarılacaktır.

Bu çalışma, BİKAD yönetim kurulu üyeleri ve ortaklarıyla yapılan görüşmeler ve literatür bulguları çerçevesinde yapılacaktır. Kooperatifin yapısı, örgüt şeması, faaliyet alanları, Biga ekonomisine ve kooperatif çatısı altında çalışan ortaklara olan katkıları incelenecektir. Bu çalışmada kullanılacak yöntem BİKAD'ın literatürlerin betimsel analizi şeklinde olacaktır.

Anahtar kelimeler: yöresel gıda, kooperatif, pazarlama

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga Meslek Yüksekokulu Kooperatifçilik Programı, 0286 316 28 78, Fax:0286 316 37 33 muradiye@comu.edu.tr

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga Meslek Yüksekokulu Muhasebe Programı, 0286 316 28 78, Fax:0286 316 37 33 sedaaslan@comu.edu.tr

THE ROLE OF BİKAD AT PRODUCTION AND MARKETING OF LOCAL FOOD PRODUCT

Abstract

BİKAD (Limited Responsible Biga Women,Environment.Cultur Enterprise Cooperative) was established by Biga's Women group to serve in the direction of determined needs after setting of the local requirement by Biga local agenda 21 woman work shop. Cooperative was founded on 9 March 2005. It was support by KEDV and Cooperative Department of Biga High school of COMU in installation stage .

Cooperative establishment goal is; to supply the needs related to social,cultural and economic activities and also to provide an enviroment which is healty and safety .

Aim of this study is to appear the contributions of BİKAD cooperatives are on economic and social development ; supplying full employment , social integraty and important role of supplying the sustainable development targets.

In this study will formed by interview with members of the board and cooperative partner and also ,will investigate based on literature findings. Cooperative structure, organization diagram, areas of activity and contribute of BİKAD on cooperative partner will investigate. The used method in this study is like descriptive analyzed BİKAD's literature.

Keywords: local food, cooperative, marketing

Giriş

Kooperatif, bireylerin, tek başlarına yapamayacakları veya birlikte yapmalarında yarar bulunan işleri en iyi biçimde ve maliyet fiyatına yapmak üzere dayanışma suretiyle ekonomik güçlerini bir araya getirmeleridir.

Bugün, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kooperatifçilik, önemli bir sosyal ve ekonomik hareket olarak kabul edilmekte; dünyada demokrasinin, barışın, çevrenin korunmasına ve istihdam yaratma, kaynakları harekete geçirme, yatırım oluşturma ve ekonomiye, sürdürülebilir kalkınmaya ve yoksullukla mücadeleye katkıları üzerinde durulmakta; bütünüyle, ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınma ve gelişmelerinde önemli bir araç olarak kullanılmaktadır.¹

¹ (Mülayim 2006)

Kooperatifler, kaynağındaki değerleri harekete geçirerek doğduğundan, öteki sermaye girişimlerinden daha farklı girişimlerdir. Beraberce ürün ve hizmet üretme, başkaları ile birlikte çalışma, gönüllü paylaşım, eşitlikçi ve dayanışmacı bir katılımcılıkla, toplumun adete bir kimlik bütünlüğüne ulaşmasındaki toplumsal katkısı son derece önemlidir. Kooperatifler sadece Avrupa Birliğinde iki milyon üç yüz bin kişiye, dünya ölçeğinde yüz milyon kişiye istihdam yaratmaktadır.¹

Kooperatif örgütlenmiş ve koordine edilmiş olarak birlikte hareket etmektir. Kooperatif organizasyon, iki fonksiyonel yapı ögesine sahiptir. Bunlardan biri sosyal yön olarak nitelendirilen “kooperatif grup” diğeri ise ekonomik yön veya “kooperatif işletmedir”. Bu iki öge birbirine bağımlı ve birbirinin bütünlücüsüdür. Kooperatiflerin sosyal yönleri dikkate alınmadığında ayırıcı özellikleri olmayan bir işletme durumuna dönüşürler. Ekonomik yönü dikkate alınmadığında ise, rasyonelliğin ihmal edilmesine yol açar. Bu nedenle, kooperatif organizasyonun ekonomik ve sosyal yönleri arasında bir denge kurulması ve bu dengenin korunması gerekir.²

1.Kadın Kooperatiflerinin Önemi

Ekonomik yaşamda aktif olmak isteyen kadınlara gelir sağlayacak ve onların becerilerini geliştirecek unsurlar arasında kooperatiflerin, yerel koşullara uyum sağlama yönünden elverişli girişimler olduğu ifade edilebilir. Böylece, kadınlar tarafından gerçekleştirilen yerel üretimler değerlendirilerek, paraya çevrilebilecektir. Yönetimlerin, bu kooperatifleri kredi ve danışmanlık hizmetleri yönünden desteklemeleri durumunda, daha başarılı sonuçlar alınacağı kesindir.³

Çok sayıda kadın örgütü de uluslararası kuruluşlardan aldıkları finansal desteklerle kadınların gelir getiren beceriler kazanması ve girişimciliğe yönlendirilmesi için çalışmalar yürütmektedirler. Girişimci kadın veya iş kadını dernekleri, kadın üretim kooperatifleri, kadın emeği alanında faaliyette bulunan vakıflar kadınların insan hakları doğrultusunda çalışmalar yaparken onların ekonomik haklarının gerçekleştirilmesi için girişimcilik yönünde eğitim görmelerini ve kendi işyerlerini açmalarını destekleyici çalışmalar yürütmektedir.⁴

¹ (Çıkmış 2006)

² (Özel Ödül, Yavuzaslan, 2008)

³ (Atay, Yıldız 2004)

⁴ (<http://www.keig.org>)

Kooperatif ortakları kooperatif kurmak ve kooperatiflerinde ki faaliyetleri sayesinde aktif olarak toplum hayatına katılma fırsatı yakalamakta ve toplumsal rol oynamaktadırlar. Büyümelerinde Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı (KEDV) ve Ev Eksenli Çalışan Kadınlar Grubu gibi kurumların çabaları ve destekleri vardır.

Bağımsız kooperatifler ortaklarına genel eğitimlerini ve mesleki kabiliyetlerini arttırmada yardımcı olarak insan kaynakları gelişimine önemli ölçüde katkı yapmaktadır. Kooperatiflerde ortak çalışma ruhu gelişmekte ve bu ortak çalışma ruhu pazarlık gücünü kuvvetlendirmekte ve toplumsal dayanışmayı arttırmaktadır.¹

Kadın kooperatifleri yeni oluşumlar olmamakla birlikte, bugün tüm gelişmekte olan ülkelerde çeşitli sektörlerde tek ve çok amaçlı olarak kurulup çalışmalarını sürdürmektedir. Kooperatifler, ekonomik açıdan zorluklar yaşayan kadınların ekonomik gelişmeleri için oldukça önemli araçlardır. Kooperatifler özellikle kadınlara yeni çalışma sahaları yaratmaları açısından önemli olmuştur.

Kadınların işteki motivasyonunu sağlayan ise; bağımsız olma gereksinimleri, iş tatminlerinin gerçekleşmesi, kişisel başarıya ulaşma, işi yerine getirme, yaratıcı olma ve ekonomik olarak kendi kendilerine yetebilmeleridir²

Türkiye’de bugün değişik bölgelerimizde yer alan kadınların kurduğu 63 kadın kooperatifi vardır. Bu kooperatiflerin 36’sı işletme kooperatifi, 5’i Küçük Sanat Kooperatifi (Ev Eksenli Çalışanlar), 1 Yayıncılık, 2’si Üretim-Pazarlama statüsünde oluşmuş 28’si Tarım ve 1 Konut Kooperatifi mevcuttur. Bu kooperatiflerden 44’ü aktif olarak çalışmaktadır. Özellikle 2000’lki yıllardan sonra kurulan kooperatiflerin daha çok kadınların el emeğini değerlendirmeye yönelik işletme kooperatifleridir.³

Biga Kadın, Çevre, Kültür ve İşletme Kooperatifi de Türkiye’de faaliyet gösteren 36 işletme kooperatifinden birisidir. Kooperatifin kuruluş, üretim, pazarlama, çevre ve sosyal projeleri hakkında detaylı bilgi çalışmanın devamında anlatılmaktadır.

¹ (Özdemir 2006)

² www.ucansupurge.org

³ (KEDV 2008)

2. Biga Kadın, Çevre, Kültür ve İşletme Kooperatifi

2.1. Biga'lı Bir Grup Kadının Kooperatif Kurma Girişimi ve Kuruluş Öncesi Çalışmaları

BİKAD ekonomisi ağırlıklı olarak tarım, hayvancılık ve ticarete dayalı olan Çanakkale'nin Biga ilçesinde kurulmuş bir kadın kooperatifidir.¹Ülkemizin her köşesinde olduğu gibi, Biga'da da işsizlikten en fazla etkilenen kesimin kadınlar olduğu ifade edilebilir. Kadınlar için istihdam alanlarının yetersiz olması, sadece vasıfsız ev kadınlarını değil, yüksek okul mezunu kadınları bile evde oturmaya mahkum edebilmektedir. Biga'da bu durumu gözlemleyen ve çalışmalar yapan Belediye bünyesindeki Yerel Gündem 21, BİKAD kadın kooperatifinin oluşum sürecinin belki de ilk adımıdır. Çünkü Yerel Gündem 21 oluşumlarına destek veren katılımcılarla toplantılar düzenleyerek ne yapabileceklerini tartışıyor ve o dönemde katılımcıları aktifleştirmekte de zorluk çekiyordu. Bu yüzden katılımcıların oluşuma devamlılığını ve sürekliliğini sağlamak adına ahşap boyama ve takı tasarım gibi kurslar düzenledi. Kursun haricindeki her Perşembe gününde katılımcılarla toplantılar yaparak katılımcı sayısını arttırdı ve onların sorunlarının ve taleplerinin neler olduğunu tespit etti. Bu talepler çerçevesinde katılımcılara ergenlik psikolojisi, iletişim, girişimcilik, kadın sağlığı gibi konularda eğitimler verdi. Bunun için ne yapmaları gerektiği ile ilgili araştırmalara başlamışlardı. Bu eğitim çalışmaları ve toplantıların yapılması ile kadınların kooperatifleşme fikri de oluşmaya başlamıştı. Biga'da ki çalışmayan kadınların bir araya gelerek, toplumda kendilerine hak ettikleri yeri açmaları ekonomik ve sosyal olarak güçlenmeleri, görünmez olan emeklerini görünür kılmaları amacıyla kooperatif oluşturma fikrinde birleştiler. Kooperatif kurmak için 7 ortak gerekiyordu. Ayşe TEMİZTAŞ, Ayfer BAYKAL ve Ayşe SOKULLU öncülüğünde ki kurucu kadroya, İpek GÜRKAYNAK, Gülnihal TEKİN YAVUZ, Behiye TAŞKIN ve Sibel KOCAMAN dahil edilerek kooperatif kurma prosedürünü tamamladılar. Sonrasında kooperatif örgütlenmesinin kadınlara sağlayacağı yararlar, kooperatifçiliğin esaslarına ilişkin konularda çeşitli yardımlar alarak kendilerini aydınlatmaya başladılar, ortaklarla birlikte günler süren eğitim çalışmaları yürüttüler.

Kooperatifin kuruluş çalışmalarında Ç.O.M.Ü. Biga Meslek Yüksekokulu Kooperatifçilik Programı Öğr. Gör. Muradiye ÖZEL

¹ Biga Ticaret Borsası 20. Yıl Özel Yayını, 2006

ÖDÜL'den bilgi aldılar. 25 Ocak 2005 tarihinde ÖZEL ÖDÜL tarafından, Biga Belediyesi Meclis Salonunda "Kooperatif Nedir? Neden Önemlidir" konulu konferansı düzenleyerek, Dünyada ve Türkiye'de kadının rolü ve önemi, kooperatifin tanımını, Üçüncü bir sektör olan kooperatiflerin rolü, Atatürk'ün kooperatiflere verdiği önem, bir kooperatifin nasıl kurulacağı ve nasıl ortak olunacağı gibi konularda bilginin yanı sıra, KEDV'den 57 kadın liderlik eğitimi aldı ve aylar süren araştırma ve tartışmaları sonrasında 9 Mart 2005 tarihinde Sınırlı Sorumlu Biga Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi'ni(BİKAD-KOOP) kurdular.

BİKAD halen ÖZEL ÖDÜL'den danışmanlık almaya devam etmektedir.

2.2. BİKAD Tarafından Pazarlanan Yöresel Ürünler

BİKAD üretim ve pazarlama faaliyetlerine başlamadan önce yukarıda anlattığımız süreci yaşamıştır. Bigalı kadınların birinci sorunu işsizlik, daha sonra eğitim ve sosyal çalışma alanlarının olmamasıydı. Bu tespit çerçevesinde Bigalı kadınlar tarafından oluşturulan BİKAD kooperatifi ortaklarınca ilk faaliyet alanı olarak, Kooperatif çatısı altında unlu gıda üretim grubu oluşturuldu. 20 Haziran 2005 tarihinde başlayan ilk üretimi mantı, erişte, kuskus ve tarhana gibi kuru gıda ürünleriydi. Üretime ve faaliyetlerine Kooperatif ortaklarına Biga Belediyesinin 4. katında tahsis edilen çalışma odası, çocuklar için oyun odası, mutfak ve imalathaneden oluşan yerde başladı. İlk Pazar alanları Her yıl Haziran ayını ilk haftası kurulan Biga panayırıydı. Açtıkları kuru gıda standından günlük elde ettikleri kazanç kişi başına 3 YTL idi. Sonrasında ürettikleri yöresel ürünleri, kendi imkanları ve eş dostun yardımlarıyla halka ve belediyede çalışan esnafa ardından da 3 markete pazarladılar. Ayrıca Çarşamba günleri kurulan yerel pazarda da yürüyen tezgah ile götürdükleri ürünleri kendilerine ayrılan bölümde pazarladılar. Sonrasında Belediye İş Merkezinde stant açıp sipariş üzerine satış da yaptılar. Bu süreçte Belediyenin üst katındaki tahsis edilen yeri boşaltmaları gerektiği söylendiğinde yeni bir imalathane bulma sorunu ile karşı karşıya kaldılar. Sorunlarını imalathaneyi Belediyenin üst katından yeni açacakları lokantanın yanındaki bodrum katına taşıyarak çözmeyi başardılar. Bunu takip eden süreçte, artan talep doğrultusunda, Kooperatifin kısaltılmış adı olan BİKAD' dan yola çıkarak 'BİKAD MUTFAĞI' adı altında Pazartesi-Cumartesi saat 07:30-19:30 arası açık sıcak ev yemekleri hizmeti verdikleri 15 m²'lik ilk lokantalarını Eylül 2005'te açtılar. Kiraladıkları bu dükkanın teçhizat ihtiyaçlarını başlangıçtaki finansman darlığı nedeniyle ortakların evlerinden getirdikleri fırınlar, hamur açma

tezgahları ve mutfak araç gereçleri ile sağladılar. Burada hem ev yemekleri servisi yaparken aynı zamanda da üretilen gıda ürünlerinin satışını gerçekleştirdiler. Bu dönemde ürünlerini tanıtmak ve pazarlamak için durmaksızın çalıştılar; yörede düzenlenen organizasyonlarda ve yazın Biga çevresindeki yazlıkların olduğu yerleşim yerlerinde stantları açtılar. İlerleyen süreçte ürettikleri unlu gıdaları yöre dışına pazarlayabilmek için üretim izni almaları gerektiği bu izni alma çalışmaları halen devam etmektedirler.

8 Nisan 2006 tarihinde de Belediye tarafından kendilerine ayrılan pazaryerinde ahşaptan yapılmış stantlarında ürettikleri, börek, gözleme, mantı, çorba, erişte, sebzeli erişte, tarhana ve çay satışlarını yapmaya başladılar. Ardından pazarlama faaliyetleri içerisinde önemli bir yeri olan yerel pazardaki standı kendi imkanlarıyla belediyeden satın aldılar. Bu süreçte BİKAD mutfağı hızla tanınmıştı ve yöresel ürünlerine olan talep artışından dolayı mevcut yerleri yetmemeye başlamıştı ve Kasım 2006 tarihinde de 6 masalı 30 m²'lik yeni lokantalarına taşındılar. Bu süreçte hem pazarlanan ürünlerin sayısı arttı, hem de pazarlama faaliyetlerinde daha da artış oldu. Bu arada imalathaneyi de daha iyi koşullarda üretim yapabilecekleri yeni kiraladıkları yere taşıdılar. Beraberinde Aralık 2007 tarihinde ikinci şubelerini açtılar. Eylül 2005'te açtıkları ilk küçük lokantalarında daha çok kahvaltı amaçlı müşteri potansiyeline sahipken, ilerleyen yıllarda şubelerin açılmasıyla birlikte kahvaltının yanında öğle ve akşam yemeklerinde özellikle Biga esnafı ve çalışan kesim tarafından tercih edilen önemli bir satış noktası oldular. Kooperatifin üretim faaliyetlerine baktığımızda ortakların imalathanede ürettikleri; börek, mantı, erişte, kuskus, poğça, elmalı kurabiye, zeytinyağlı yemekler, Boşnak tatlısı(pitülisa), profiterol, oturtma ve diğer sütlü tatlılar şubelerde satılmaktadır. Ayrıca şubelerde gözleme ve sıcak yemek üretimi bulunmaktadır. Pazarlama faaliyetlerine içerisine Biga ve çevresinde düzenlenen panel, konferans gibi etkinliklerin ikramlarını hazırlamak ve sipariş üzerine evlere satış yapmayı da eklediler. BİKAD'ın Pazar payının genişlemesinin ve tercih edilmesinin en önemli nedeni kendi bireysel pazarlama faaliyetleri yanında ürettikleri yöresel ürünlere hiçbir katkı maddesi koymamaları ve ürünlerin ev yemeği lezzetinde yapıyor olmalarıdır. Kooperatif kuruluşundan itibaren iki yıl gibi kısa bir sürede belediyenin üst katındaki küçük imalathane ve tek tezgahlı pazarlama faaliyetinden; bir imalathane, iki şube ve Çarşamba günleri kurulan yerel pazardaki kendilerine ait satış noktasına uzanan üretim ve pazarlama zinciri oluşturarak bir başarı örneği göstermişlerdir.

BİKAD aynı zaman da pazarlama faaliyetleri ile ilgili kendilerini sürekli yenileme ve strateji geliştirme konusunda yaratıcı yeniliklere de son derece açıktır. Bu bağlamda, KEDV'in kadın kooperatifleri iletişim ağını resmi olarak oluşturmak üzere hazırladığı ve Aralık 2007'de onaylanan projeye ortak olarak dahil oldu. Bir yıllık proje kapsamında proje ortakları toplantılara katılacak, eğitimler alacak ayrıca üretimle ilgili uzmanlardan danışmanlık almanın yanı sıra oluşturulan web ortamında kendilerine ait siteleri aracılığıyla ürünlerini elektronik ortamda interaktif olarak pazarlayabileceklerdir. Projenin faaliyetleri ile ilgili finansal kaynağı bu projeyi destekleyen AB, MFİB(Merkezi Finans ve İhale Birimi), Carrefour ve Citybank vermektedir. Bu proje ile proje ortakları ürünlerini daha geniş bir yelpazede hatta global pazarda tanıtma olanağı bulacaklar, yerel karar verme süreçlerini etkileyebilecek program ve örnekleri tartışabileceklerdir.

BİKAD tarafından yapılan faaliyetler sadece unlu gıda üretimi olmayıp, bunun dışında gelir getirici başka alanlar yaratılmaya çalışılmaktadır. Bu konudaki çalışmalar düzenli olarak yapılan yönetim kurulu toplantılarında sık sık dile getirilmekte, çözüm yolları aranmaktadır. Ayrıca oldukça katılımcı bir demokrasi anlayışıyla faaliyetlerini sürdürmektedirler. BİKAD üretim, pazarlama ve büyüme kararlarını aktif ortaklarının da görüş ve önerilerine baş vurarak birlikte almaktadır.

Ayrıca BİKAD'ın pazarda söz sahibi olmasıyla birlikte çalışan kesime sabah, öğle ve akşam sıcak yemek hizmeti veren alternatif kadın girişimlerinin oluşmasına da örnek teşkil ettiği gözlenmiştir.

BİKAD üretim, pazarlama faaliyetlerinin yanında sosyal projeler hazırlayarak toplumsal sorunlara çözümler sunmaktadır. Yine kendileri gibi kadın kooperatifi oluşturmak isteyen kadın girişimcilerin görüşme taleplerine olumlu cevap vererek oluşum süreçlerini kendilerine anlatmak suretiyle onlara destek vermektedirler. Üretim ve pazarlama faaliyetleri kadar yürüttükleri sosyal projelerle toplumsal fayda sağlayan kooperatifin sosyal proje çerçevesi bir sonraki bölümde detaylı olarak anlatılmıştır.

2.3. BİKAD Tarafından Yürütülen Eğitim Çalışmaları ve Projeler

BİKAD kuruluş çalışmalarının başlangıcında eğitim çalışmalarına yer vermiş olup ilk eğitim çalışmasını Ç.O.M.Ü. Biga Meslek Yüksekokulu Kooperatifçilik Programı Öğr. Gör. Muradiye ÖZEL ÖDÜL'den 25 Ocak 2005 tarihinde Biga Belediyesi Meclis Salonunda "Kooperatif Nedir? Neden Önemlidir" konulu konferansla, Dünyada ve Türkiye'de kadının rolü ve önemi, kooperatifin tanımını, Üçüncü bir sektör olan kooperatiflerin rolü,

Atatürk'ün kooperatiflere verdiği önem, bir kooperatifin nasıl kurulacağı ve nasıl ortak olunacağı gibi konularında düzenlemişlerdir.

Ardından ikinci eğitim çalışmalarını Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı ve Biga Belediyesi Yerel Gündem 21 işbirliği ile "Liderlik Eğitimi" konusunda yapmışlardır. Haftada 2 gün ikişer saat olan, 10 oturumdan oluşan ve 5 haftada tamamlanan bu eğitim çalışmasından yararlanan 57 kadına Mayıs 2005 tarihinde KEDV tarafından sertifikaları verilmiştir.

BIKAD eğitim çalışmalarına KOSGEB Balıkesir Bölge Sanayi Geliştirme Müdürlüğü işbirliği ile 3-7 Aralık 2007 tarihleri arasında düzenlenen "Genel Girişimcilik Eğitim Programı" ile devam etmiştir. 5 gün 15 saatten oluşan teorik ve uygulamalı eğitim seminerinden 57 bayan ve 5 erkek olmak üzere toplam 62 kişi yararlanmıştır. Bu eğitim programı sonunda da düzenlenen törenle katılımcılara sertifika verilmiştir.

Kooperatif ortakları kişisel gelişim ve eğitimleri ile ilgili ayrıca Halk Eğitim Merkezi'nin düzenlediği bilgisayar kursuna, Çıraklık Eğitim Merkezinin eğitimlerine ve son olarak da kişisel gelişim eğitimlerine katılmışlardır.

BIKAD'ın eğitim çalışmaları yanında yürüttüğü projeler de bulunmaktadır. Bu projeler sosyal yaşamı destekleme çerçevesinde olup sosyal sorumluluk taşıyan projelerdir. Çünkü Kooperatif sadece ortağı olan kadınlar için değil, ortaklarının yakınlarının, onların çocuklarının ve genel olarak Biga'da yaşayan tüm kadınların sosyal, kültürel ve eğitsel gelişimi için de çaba harcamaktadır. Bu amaçla KEDV' ile birlikte "Biga Kadın ve Çocuk Merkezi" oluşturma konusunda proje hazırlamıştır. Projenin hayata geçebilmesi için 18 aylık süreçteki faaliyetleri özetleyen on projeyi hazırlayarak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına yollamışlardır. Bu projenin hayata geçirilmesinde çeşitli zorluklarla karşılaşmış ama zorluklar aşıp proje tekrar revize edilerek gönderilmiş ve 8 aylık onay alınması sağlanmıştır.

Bu bağlamda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına sundukları "Sosyal Riski Azaltma Projesi" ile 30.000 YTL destek kredisi alarak kooperatif bünyesinde "Kadın ve Çocuk Merkezi Ünitesi"ni hizmete açmışlardır. Bu proje çerçevesinde oluşturulan "Kadın ve Çocuk Merkezinde" 0-2 yaş grubu çocuklara oyun odasında anneleriyle birlikte oyun oynama programları uygulanmıştır.

3-6 yaş arası çocuklara ise deneyimli öğretmenleri, gönüllü anneler denetiminde oyun oynayarak, yaparak-yaşayarak okula hazırlanmışlardır.

Oyun odasında ailelerinde aktif katılımının sağlandığı eğitim programları uygulanmıştır.

İlkokula giden 7-12 yaş arası çocuklara da okul çıkışı merkezde buluşarak öğretmen gözetiminde ödevleri yaptırılmış ve eksik bilgilerini tamamlama olanağı bulmuşlardır.

0-3 yaş arası çocuklar için projede yer alan mahalle anneliği programı kapsamında 200'e yakın anne ziyaret edilerek annelerin sorunlarına birlikte yanıtlar aranmaya çalışılmıştır.

Kadın ve Çocuk merkezinin faaliyetini sürdürdüğü dönemde çocuk eğitiminde her annenin ihtiyaç duyacağı ve onların talep ettikleri bilgiler haftalık toplantılarda, uzman eğitimcilerin öğretmenliğinde annelere aktarılmıştır.

Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında yürütülen Biga Kadın ve Çocuk Merkezi çalışmaları içinde yer alan kadın eğitimleri programlarını ilki 14 Kasım 2006 Salı Günü Ticaret Odası toplantı salonunda gerçekleştirilmiştir.

1 Mayıs 2006 tarihinde uygulanmaya başlanan projeye Aralık 2006 tarihinde verilen destek sona ermiştir. Proje bitiminden sonra bu merkez BİKAD' ın ve Kaymakamlığın desteği ile 4 ay daha devam etmiştir.

Sekiz aylık bir proje olan sosyal Riski Azaltma Kapsamındaki "Kadın ve Çocuk Merkezi" projesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için yoğun çaba harcanmış olup bu proje kapsamında bugünde hala çabalar sürmektedir. BİKAD, projenin sürdürülebilirliğini sağlamak için Sivil Toplum Girişimci Merkezinin "Proje Döngüsü Eğitimlerine" katılmaktadır. Bununla ilgili eğitim süreleri 1 ile 4 gün arasında değişen ve konu başlıkları sırasıyla "Proje Döngüsü", "Kapasite Geliştirme" ve "Hibe Programlarının Tanıtımı" olan 3 eğitime katılmıştır.

Projede sürenin kısa süreli olması ve mekanların fiziksel kapasitesinden dolayı belli sınırlılıklar mevcuttu. İhtiyacı olan yani çalışan tüm yoksul kadınların ve onların çocuklarının ihtiyaçları karşılanamıyordu. Çocuklarının bakımına ve eğitime ihtiyaç duyan bütün annelerin ve çocuklarının, bu ihtiyaçlarının karşılanması, ancak devletin, yerel yönetimlerin ve özel sektörün yapacağı desteklerle sürdürülebilir hale gelebilecektir.

Sonuç olarak BİKAD-KOOP daha fazla sayıda kadının ve çocuğun sorunlarının ve taleplerinin gündeme gelmesinin ortak çözüm önerileri geliştirilmesinin yollarını aramaya, "kadınlarla birlikte, kadınlar için" yeni projeler üretmeye devam etmektedir.

BİKAD'ın proje ortağı olduğu ve halen sürmekte olan “Web Portalı Oluşturma” projesi bir önceki bölümde pazarlama faaliyetleri içinde anlatılmıştır.

2.4. BİKAD'ın Örgütsel Yapısı

Örgütlenme aşamasında kurucu üyelerin liderliğinde 7 yönetim Kurulu ve 2 Denetleme Kurulu üyesi ile örgüt yapısı başlangıçta oluşturulmuştur.

BİKAD, 1. Olağan Genel Kurulunu 14 Nisan 2005 tarihinde Biga Belediyesi Yerel Gündem 21 toplantı salonunda yaptı. Bugün de hala Yönetim Kurulu Başkanlığını Ayşe TEMİZTAŞ'ın yaptığı BİKAD 'ta Ayfer BAYKAL, Ayşe SOKULLU ve Behiye TAŞKIN Yönetim Kurulu Üyesi , Nurcan GÜVEMLİ ve Deniz ÇETİN ise Denetleme Kurulu Üyesi olarak görevlerini yürütmektedirler.

Yönetim Kurulu, genel kurulca en az bir en çok 4 yıl için seçilir ve en az 3 üyeden oluşur. Yönetim Kurulunun asil ve yedek üyeleri, genel kuruldan en çok oy alanlar arasından oy sırası ile belirlenir. Yönetim Kurulu, kanun ve ana sözleşme hükümleri içinde kooperatifin faaliyetlerini yöneten ve onu temsil eden icra organıdır.

Denetleme kurulu, genel kurulca en az 1 yıl için ortaklar arasından en az 2 denetim kurulu üyesi ile bir o kadarda yedeği seçilir. Denetleme kurulu üyeleri görevleri çerçevesinde işleri yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun ve ana sözleşmeye aykırı hareketleri genel kurula haber vermekle yükümlüdür.

Kooperatifler en son 1995 yılında ICA tarafından gözden geçirilip son şekli verilen uluslar arası kooperatifçilik ilkelerine uygun hareket ederler. Bu ilkeler; Gönüllü ve serbest giriş ilkesi, ortağın demokratik yönetim ilkesi, ortağın ekonomik katılım ilkesi, özerklik ve bağımsızlık ilkesi, eğitim, öğretim ve bilgilendirme ilkesi, kooperatifler arası işbirliği ilkesi ve toplumsal sorumluluk ilkesidir. BİKAD' da kooperatifçilik açısından son derece önemli olan bu ilkelerden ödün vermeksizin hareket eden örnek bir kooperatiftir.

Başlangıçta 35 ortağı olan kooperatifin bugün 32 ortağı olup 17 ortağı unlu gıda üretim grubunda yer almaktadır ve her ortak kendi zamanı, becerileri ölçüsünde üretime katılmaktadır. Ortaklar kollektif üretimin, paylaşımın, demokratik ve şeffaf yönetim anlayışının olabildiğince en iyi uygulandığı bir örgütlenme içerisinde yer almanın huzurunun yaşandığı kooperatifte kararlar birlikte alınıp, birlikte değiştirilmektedir.

Sonuç

BİKAD kadın kooperatifi, girişimin başlangıç sürecinde ve girişimin yürütülmesinde yetenekleri, eğitimleri, işin takibini kolaylaştıran destek sistemleri konusunda son derece bilinçli hareket ederek yola başladılar ve gerekli desteği almayı başardılar.

BİKAD kadın kooperatifinin en önemli özelliği, belki de başlangıçta bilinçli hareket etmelerini sağlayan, lider yapıda kurucu kadınlarla yola çıkmaları ve başlangıçtan bugüne demokratik yapıdan ödün vermeyerek şeffaf ve katılımcı yönetim anlayışına sahip olmalarıydı.

BİKAD bölgenin yok olmaya yüz tutmuş yöresel ürünlerine sahip çıkarak ve her ürünün yöresel özelliklerini koruyarak üretim pazarlamaya, işsiz kadınların ekonomik, sosyal ve kültürel alanda güçlenmelerini sağlamaya devam etmektedir.

BİKAD kooperatif ortakları, bilgiye ve çalışmaya önem vererek sorumlulukları paylaşmakta ayrıca aldıkları kararlara bağlı kalarak, kooperatifçilik ilkelerinden ödün vermeden gelişip ilerleyen örnek bir kadın kooperatifidir.

Sadece 3 girişimci kadından yola çıkarak bir kooperatif kurma fikrini ortaya atıp geliştiren, yaptıklarıyla yetinmeyip daha fazla istihdam yaratma, kaynakları harekete geçirme, çevreyi koruma, unutulmuş dayanışma duygusunu yaşatma olgularından hareket ederek, kuruluşundan bugüne yapmış olduğu başarılı çalışmalarla gerek yerel gerekse ulusal basında yer almıştır.

BİKAD kooperatifi gibi yerel bazda kurulup, genellikle yöresel ürünlerin üretilip pazarlandığı kooperatiflere; yerel yönetimlerce, mikro krediler veren finans kuruluşlarınca, basın, üniversite ve ilgili devlet kurumlarınca yeterli desteğin verilmesi, yerinde kalkınmanın sağlanması açısından son derece önemlidir.

KAYNAKLAR

- Atay M.,Yıldız C. (2004) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kadınının Toplumsal Statüsü.Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.Cilt:3, Sayı:7 s.1-22
- Biga ticaret Borsası 20.Yıl Özel Yayını, 2006
- Çıkın,A., (2006) Kooperatiflerin Toplumla Kattığı Değerler
<http://www.elelebizhize.com/t.ayhancikin/detay.php?id=45> - 30k.(Erişim Tarihi, 05.04.2008).
- KEDV (Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı), 2008 Kadın Buluşması Seminer Notları.
- Mülayim, G.Ziya (2006), Kooperatifçilik, Yetkin Yayınları, Ankara. s.17-18
- Özdemir, G., (2006) “Türk Kooperatifçiliğinin Yeni Yüzü:Kadın Kooperatifleri” VII. Tarım Ekonomisi Kongresi, Antalya. s.2
- Özdemir, G., (2005), “Kadın Kooperatifleri Buluşması”
http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=2203&Itemid=69 (Erişim Tarihi: 01.04.2008)
- Özel Ödül, M., Yavuzaslan, S., (2007) “küreselleşen Dünyada Üçüncü Sektör Kooperatifçilik” IV. Uluslar arası STK’ lar Kongresi, Çanakkale., s. 864
- Türkiye’de Kadınlar Çalışma Yaşamına Daha Çok Katılmak ve Haklarını Aramak İçin Örgütleniyor, 2008
http://www.keig.org/1Haber_Dis_Ayrinti.aspx?id=15 (Erişim Tarihi: 01.04.2008)